

فضای مجازی و سلامت شهروندان در پاندمی کرونا

فرشته قرجه داغی

دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حقوق خصوصی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران
fereshtegarajedaghi@gmail.com

چکیده

با پیشرفت روزافزون فضای مجازی و فناوری اطلاعات، تأثیرات آن بر رفتارها و عادات انسان‌ها در زمینه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سلامت بیشتر و پیچیده‌تر شده است. یکی از زمینه‌هایی که تأثیر قابل توجهی از سوی فضای مجازی بر آن دیده می‌شود، بهداشت و سلامت است. شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان یک پل ارتباطی بین افراد و مراکز آموزشی و درمانی عمل کرده و روابط انسان‌ها در اینترنت شکل تازه‌ای به خود گرفته و نقش بسیار مهم و برجسته را در حفظ سلامت و رفاه شهروندان، دانش آموزان و دانشجویان ایفا کرده است و همچنین به عنوان یک ابزار ارتباطی و آموزشی موثر در جهت حفظ سلامت و ادامه فرآیند آموزش و یادگیری و همچنین ارتباط اجتماعی بین افراد مورد استفاده قرار گرفته است. هدف از انجام این مطالعه بررسی کاربرد فضای مجازی و چالش‌ها و فرصت‌های مرتبط با بهره‌گیری از فضای مجازی در حوزه سلامت و بهداشت است. انتشار اطلاعات نادرست و غلط، کاهش اعتماد عمومی، نیاز به توانایی تفکر انتقادی و انتخاب در میان اطلاعات و منابع مختلف، و توجه به نیازهای گروه‌ها به عنوان برخی از چالش‌های مرتبط با استفاده از فضای مجازی در حوزه سلامت و بهداشت مطرح می‌شود. پژوهش حاضر از نوع مروری است که به روش توصیفی-تحلیلی انجام شده است. در این پژوهش تأثیر فضای مجازی بر سلامت شهروندان با توجه به شیوع بحران کرونا انجام گرفته است که روشن شد فضای مجازی تأثیر چشمگیر مثبتی در سلامت شهروندان داشته است. نتایج نشان داد که استفاده از فضای مجازی در کاهش اضطراب و نگرانی مردم درباره وضعیت کرونا، افزایش شناخت و دانش عمومی مردم درباره این بیماری و همچنین حمایت اجتماعی برای شهروندان موثر است.

کلید واژه‌ها: کرونا، فضای مجازی، سلامت، شهروند.

مقدمه

به خاطر شیوع جهانی و واگیرداری ویروس کرونا و برگریخته بودن حیات روزمره، فضای مجازی بدون شک به عنوان یک ابزار مؤثر در زندگی اجتماعی و سلامت شهروندان در این پاندمی تأثیر قابل توجهی داشته است. با افزایش استفاده از فناوری ارتباطات در طول این بحران، فضای مجازی به عنوان یک پلتفرم ارتباطی و تعاملی در جوامع مدرن، در طول بحران جهانی کووید-۱۹ یا همچنین شناخته شده به نام کرونا، نقش بسیار مهمی را در سلامت شهروندان ایفا کرده است. با پیدایش و گسترش ویروس کرونا، فضای مجازی به عنوان یک منبع اصلی اطلاعات، ارتباطات، و حتی تفریح برای افراد در سراسر جهان بوده است. استفاده از فضای مجازی در دوران کرونا به عنوان یک ابزار موثر در پیشگیری، اطلاع‌رسانی، و مدیریت بحران سلامت عمومی نقش بسیار مهمی را ایفا کرده است. اما همچنین در عین حال، به دلیل انتشار اخبار جعلی، اطلاعات نادرست و حتی افزایش استرس و اضطراب ممکن است برای سلامت شهروندان خطرناک باشد به طور کلی، فضای مجازی به عنوان یک منبع اصلی

اطلاعات و ارتباطات می تواند تأثیرات گسترده ای بر سلامت شهروندان در دوران کرونا داشته باشد. از یک سو، این فضا می تواند به عنوان یک ابزار قدرتمند برای ارتقاء آگاهی، پیشگیری، و رفع نیازهای سلامتی افراد مورد استفاده قرار گیرد. از سوی دیگر، انتشار اخبار جعلی و اطلاعات نادرست می تواند منجر به گمراهی، ترس، و نگرانی های زاید شود که تأثیر منفی بر سلامت روانی داشته باشد. بنابراین، در دوران کرونا و استفاده گسترده از فضای مجازی، ارائه اطلاعات دقیق و معتبر، آموزش های بهداشتی تشویق به رفتارهای بهداشتی و پیشگیرانه، و ارائه خدمات حمایتی و روانشناختی برای سلامت شهروندان بسیار اهمیت دارد. همچنین، فضای مجازی می تواند بستری برای ارتقاء سلامت روانی و اجتماعی شهروندان در دوران کرونا باشد. ایجاد ارتباطات اجتماعی مجازی، فعالیت های فرهنگی و هنری آنلاین، و ارائه خدمات بهداشت روانی آنلاین می تواند به بهبود وضعیت روحی و اجتماعی افراد کمک کند.

۱. مطالعه مفهوم شناختی

با استفاده از دیدگاه های مفهوم شناسانه، می توان تمرکز بر تحلیل مفاهیم اصلی این موضوع، مدل سازی و تبیین ارتباطات، الگوها و طرح های عملیاتی برای بهره برداری از فضای مجازی به عنوان یک ابزار مؤثر در پشتیبانی از سلامت شهروندان در شرایط بحرانی کرونا را مورد بررسی قرار داد. علاوه بر این، نقش فعالی که فضای مجازی به عنوان یک منبع اطلاعاتی و ارتباطی در انتقال و تبادل اطلاعات و آگاهی عمومی بازی می کند، و همچنین تأثیر آن بر رفتارهای بهداشتی و رفتارهای سلامتی افراد در شرایط پاندمی مورد بررسی قرار گرفته است. به طور کلی، مفهوم شناسی در موضوع فضای مجازی و سلامت شهروندان در پاندمی کرونا می تواند به عنوان یک چارچوب تحلیلی و تفسیری مؤثر برای بررسی و بررسی عوامل، ارتباطات، الگوها و تأثیرات مختلف در استفاده از فضای مجازی در مدیریت سلامت جامعه در این شرایط پرخطر مورد استفاده قرار گیرد. این نوع تحلیل ممکن است به مدیران سازمان های بهداشتی و درمانی، تصمیم گیران سیاست گذاری، پژوهشگران و سایر علاقه مندان در این حوزه کمک کند تا راهکارهای مناسبی برای ارتقاء سلامت شهروندان در پاندمی کرونا با استفاده از فضای مجازی طراحی و اجرا کنند همچنین شناسایی چالش ها و فرصت ها از جمله جنبه های مهمی است که در مفهوم شناسی موضوع فضای مجازی و سلامت شهروندان در پاندمی کرونا بررسی می شود.

۲. فرصت ها و چالش ها چشمگیر در پاندمی کرونا

استفاده از فضای مجازی به عنوان یک ابزار برای حمایت از سلامت شهروندان در پاندمی کرونا فرصت های در اختیار شهروندان قرار داد که می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. اطلاع رسانی و آگاهی بخشی: فضای مجازی ابزاری قدرتمند برای اطلاع رسانی و آگاهی بخشی در مورد پاندمی کرونا است. امکان دسترسی به اطلاعات به روز و دقیق درباره ویروس، روش های پیشگیری، علائم بیماری و تدابیر بهداشتی می تواند به کاهش شیوع بیماری و افزایش آگاهی جامعه کمک کند.

۲. ارتباطات اجتماعی: فضای مجازی امکان برقراری ارتباطات اجتماعی را در زمان های محدودیت های اجتماعی و فیزیکی که به علت پاندمی کرونا اعمال می شوند، فراهم می کند. این امر می تواند به حفظ روابط اجتماعی و حمایت از روحیه افراد کمک کند.

۳. امکانات آموزشی آنلاین: با تعطیلی مدارس و دانشگاه ها در بسیاری از نقاط جهان به دلیل پاندمی کرونا، استفاده از فضای مجازی به عنوان پلی برای انتقال آموزش ها به صورت آنلاین و ادامه فعالیت های آموزشی می تواند یک مزیت بزرگ برای حفظ سلامتی باشد.

۴. امکانات کار از راه دور: فضای مجازی امکان ادامه کار از راه دور را برای بسیاری از افراد در زمان های پاندمی کرونا فراهم می کند. این امر می تواند به حفظ فعالیت های اقتصادی و حرفه ای افراد کمک کرده و از توقف کامل آن ها جلوگیری کند.

۵. دسترسی آسان و سریع به اطلاعات پزشکی: فضای مجازی بستری را فراهم می‌کند تا پزشکان و سایر ارائه‌دهندگان خدمات سلامت به راحتی به منابع آموزشی، پژوهش‌ها، راهنماها و دستورالعمل‌های پزشکی دسترسی پیدا کنند. این امکان به ارتقای دانش پزشکان و بهبود کیفیت خدمات سلامت کمک می‌کند.

۶. تسهیل ارتباط بین پزشک و بیمار: فضای مجازی ارتباط بین پزشکان و بیماران را تسهیل می‌کند. از طریق وسایطها، پرونده‌های الکترونیکی بیماری، پلتفرم‌های تله‌مدیسن، ارتباط درون شبکه، امکان مشاوره آنلاین، پیگیری وضعیت بیماری، برنامه‌ریزی و هماهنگی وقت‌های ویزیت، تهیه و ارسال نتایج آزمایشات و غیره امکان‌پذیر می‌شود.

۷. افزایش دسترسی به خدمات سلامت: فضای مجازی می‌تواند دسترسی به خدمات سلامت را برای افراد در مناطق روستایی و دورافتاده، افراد با معلولیت و محدودیت‌های جسمی، افراد سالمند و سایر افراد با مشکلات جغرافیایی و اقتصادی بهبود دهد. از طریق ارائه خدمات سلامت آنلاین، افراد می‌توانند به مشاوره پزشکی، مراقبت‌های اولیه دسترسی داشته باشند.

۸. امکان خرید آنلاین: امکانات خرید آنلاین از جمله خرید محصولات قضایی، لباس، خدمات الکترونیک و... بدون نیاز حضوری به فروشگاه‌ها در دوران قرنطینه کرونا نقش بسیار مهمی در سلامت شهروندان ایجاد کرد.

استفاده از فضای مجازی، چالش‌های متعددی نیز دارد به برخی از این چالش‌ها می‌توان به شرح زیر اشاره کرد:

۱. اعتماد و صحت اطلاعات: یکی از چالش‌های اصلی در فضای مجازی، اعتماد و صحت اطلاعات است. در شرایط بحرانی پاندمی کرونا، فضای مجازی پر است از اطلاعات گوناگون و ممکن است اخبار، اظهارنظرها و تحلیل‌های نادرست یا کاذب درباره ویروس، راه‌های پیشگیری و درمان آن پخش شود. این می‌تواند باعث ابهام، تردید و از بین بردن اعتماد عمومی شهروندان نسبت به اطلاعات موجود در فضای مجازی شود.

۲. کنترل محتوا و تنوع: فضای مجازی پر از محتوا و اطلاعات است و این تنوع و حجم زیاد از محتوا می‌تواند باعث کاهش کارآمدی و کنترل محتوا توسط مدیران و سازمان‌های بهداشتی و درمانی شود. همچنین، تنوع اطلاعات ممکن است باعث پخش پیام‌های متناقض و ابهام‌زا در مورد راهکارها و رفتارهای بهداشتی در پاندمی کرونا شود.

۳. دسترسی محدود: عدم دسترسی برخی از افراد به فضای مجازی به دلایل مختلف، مانند عدم توانایی فیزیکی یا فرهنگی، می‌تواند چالشی برای انتقال اطلاعات و آگاهی در مورد سلامت شهروندان باشد. این مسئله ممکن است باعث عدم دسترسی به منابع معتبر و معتبر برای اطلاعات بهداشتی و پیگیری مداوم وضعیت پاندمی کرونا شود و باعث عدم بهره‌برداری کامل از پتانسیل فضای مجازی برای حمایت از سلامت شهروندان گردد.

۴. عدم همسویی و هماهنگی: فضای مجازی از محل انتشار اطلاعات و آراء مختلف استفاده می‌کند و این ممکن است باعث عدم همسویی و هماهنگی در بین افراد و سازمان‌ها در راستای ارائه راهکارها و رفتارهای بهداشتی و پیشگیری از شیوع بیماری شود. تضادها و اختلافات در فضای مجازی می‌تواند مانع از ایجاد یک پاسخ یکپارچه و کارآمد برای مقابله با پاندمی کرونا شود.

۵. بارش اطلاعات: در پاندمی کرونا، حجم زیادی از اطلاعات و آمارها در مورد ویروس، شیوع بیماری، تحقیقات علمی و دستورات بهداشتی در فضای مجازی منتشر می‌شود. این بارش اطلاعات می‌تواند باعث اشباع اطلاعاتی و ابهام در میان شهروندان شود و کاهش توجه به پیام‌های بهداشتی و کارآمدی آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد.

۶. افزایش اعتماد ناصحیح به اطلاعات: در فضای مجازی، اعتماد ناصحیح به اطلاعات و منابع غیرقابل اعتماد می‌تواند باعث انتشار اطلاعات نادرست و غیرعلمی در مورد پاندمی کرونا شود. این می‌تواند باعث ایجاد تردید در میان شهروندان شده و منجر به عدم پیروی از دستورات بهداشتی و پیشگیری از شیوع بیماری شود.

۷. افزایش اضطراب اجتماعی: فعالیت‌های زیاد در فضای مجازی ممکن است باعث افزایش استرس، اضطراب و افزایش مشکلات روانی مرتبط با پاندمی کرونا شود. وقتی که افراد بیش از حد درگیر فضای مجازی باشند و اخبار منفی و وحشتناک در مورد پاندمی کرونا را دنبال کنند، می‌تواند باعث تأثیر منفی بر روی سلامت روانی و روحیه افراد شود.

به طور کلی، استفاده از فضای مجازی به عنوان یک ابزار برای حمایت از سلامت شهروندان در پاندمی کرونا همراه با چالش‌هایی است که نیاز به مدیریت و هماهنگی مناسب از سوی سازمان‌های بهداشتی و درمانی، رسانه‌ها، و سایر ارائه‌دهندگان محتوا و اطلاعات دارد تا از انتشار اطلاعات صحیح، هماهنگی کارآمد و حمایت موثر از سلامت شهروندان در مقابل پاندمی کرونا بهره‌برداری شود. همچون هر پدیده اجتماعی دیگر، پاندمی کرونا و شیوع آن در فضای مجازی همراه با چالش‌هایی است که باید به آن‌ها پاسخ داده شود. برنامه‌ریزی و مدیریت مناسب استفاده از فضای مجازی، تحقیق و استفاده از منابع قابل اعتماد، ایجاد ارتباطات اجتماعی متعادل، و رعایت تعادل بین استفاده از فضای مجازی و حضور در محیط‌های اجتماعی حقیقی می‌تواند به کاهش تأثیرات منفی مفهوم شناسی پاندمی کرونا در فضای مجازی کمک کند.

۳. ضرورت آموزش

بطور کلی آموزش در حالت عامه اش مترادف با ارتقای آگاهی انسانی تعریف می‌گردد و می‌تواند برای همه افراد، زمانها مکانها و با ابزار و روشهای گوناگون انجام پذیرد. از آنجایی که رفتار هر فرد به انگیزه او و انگیزه او بستگی به آگاهی وی دارد، پس از اینکه سرعت تنوع در زندگی امروز حرف نخست را میزند نیاز به روشهای متفاوتی نسبت به قبل در زمینه احساس می‌گردد. دوزمان رویآوری به نسلهای جدید از آموزشهای رفتاری و فناوریهای هوشمند فرارسیده است (سمواتی و طاووسی، ۱۳۹۳)

۱-۳. روش شناسی آموزش

آموزش به شهروندان در فضای مجازی برای حفظ و ارتقای سلامت می‌تواند به صورت جامع و مؤثر ارائه شود. اول، محتوای آموزشی باید از منابع معتبر و قابل اعتماد تهیه شده و به زبان ساده و قابل فهم برای همگان باشد و اطلاعات علمی باید به صورت واضح و بدون ارائه ادعاهای غیر علمی ارائه شود.

دوم، از محتوای آموزشی با روش‌های تعاملی در ارائه آموزش‌ها استفاده شود. ایجاد محتوای آموزشی با استفاده از رسانه‌های مختلف مانند ویدئوها، پادکست‌ها، مقالات، اینفوگرافیک‌ها و گزارش‌های تصویری. این محتوا باید با زبان ساده و قابل فهم برای همه ارائه شود و از منابع قابل اعتماد و علمی بهره‌برداری کند. استفاده از ویدئوها، تصاویر، تمرین‌های عملی، پرسش و پاسخ و گفتگوهای گروهی می‌تواند به جذب و ترغیب فعالیت‌های شرکت‌کنندگان کمک کند و آموزش را جذاب‌تر کند.

سوم، برقراری همکاری با نهادهای دولتی، سازمان‌های بهداشتی و درمانی، و سایر سازمان‌ها و مراکز مرتبط در ارائه آموزش‌های مجازی. این همکاری‌ها می‌تواند امکان دسترسی به منابع و اطلاعات به‌روز و قابل اعتماد را بهبود بخشیده و برای شهروندان آموزش‌های کاربردی و کارآمد ارائه کند.

چهارم، استفاده از روش‌های تبلیغاتی و ترویجی برای جذب شهروندان و جلب توجه آن‌ها به آموزش‌های مجازی. این مورد می‌تواند شامل استفاده از تبلیغات آنلاین، تبلیغات در رسانه‌های اجتماعی، و تبلیغات در رسانه‌های متنوع مانند رادیو و تلویزیون باشد.

۲-۳. ترویج رفتار های سلامتی

در دنیای امروز، با پیشرفت روز افزون فناوری‌های دیجیتال، امکانات جدیدی برای ترویج رفتار های سلامتی به وجود آمده است. به عنوان مثال، یکی از رفتارهای سلامتی که در دنیای دیجیتال می‌توان ترویج کرد، شستن و ضدعفونی دست‌ها به صورت منظم و صحیح است. با توجه به اهمیت شستن دست‌ها در پیشگیری از انتقال بیماری‌ها و ویروس‌ها، می‌توان از فناوری‌های دیجیتال برای تشویق و یادآوری به این رفتار سلامتی استفاده کرد. برای مثال، می‌توان برنامه‌ها یا اپلیکیشن‌هایی طراحی کرد که به طور منظم و به صورت یادآوری، به کاربران خود اعلام کنند که زمان شستن دست رسیده است و آن‌ها را به شستن دست‌ها ترغیب کنند. این برنامه‌ها می‌توانند از طریق اعلان‌ها، پیام‌ها، یا رابط‌های کاربری آموزشی، کاربران را با روش‌های صحیح شستن دست‌ها آشنا کنند و آن‌ها را به انجام این رفتار سلامتی ترغیب کنند. همچنین، می‌توان از فناوری‌هایی مانند سنسورها و دستگاه‌های هوشمند در محیط‌های عمومی مثل فرودگاه‌ها، ایستگاه‌های اتوبوس، یا مراکز خرید استفاده کرد تا با شناسایی

حرکت دست‌ها، به صورت خودکار دست‌ها رو ضد عفونی بکنند. با استفاده از این رویکردها، می‌توان افراد را به انجام رفتار سلامتی مانند شستن و ضد عفونی دست‌ها ترغیب کرده و در پیشگیری از انتقال بیماری‌ها و بهبود سلامت جامعه کمک کرد. استفاده از ماسک به عنوان یکی دیگر از رفتارهای سلامتی است که در دوران کرونا و به منظور کاهش انتشار ویروس‌ها و بهبود سلامت جامعه، بسیار مهم است. در مواجهه با شیوع بیماری‌های همچون کووید-۱۹، استفاده از ماسک صورت به عنوان یک ابزار پیشگیری و کاهش انتقال ویروس‌ها به دیگران اهمیت بسیاری دارد. با استفاده از فناوری‌های دیجیتال، می‌توان روش‌هایی را برای ترویج و یادآوری به استفاده از ماسک در جامعه پیاده کرد. به عنوان مثال، برنامه‌ها یا اپلیکیشن‌ها می‌توانند به کاربران یادآوری کنند که هنگام خارج شدن از منزل یا در مکان‌های عمومی، استفاده از ماسک را فراموش نکنند. این برنامه‌ها می‌توانند با استفاده از اعلان‌ها، پیام‌ها، یا تکنیک‌های تشویقی دیگر، کاربران را به استفاده از ماسک ترغیب کنند و آن‌ها را به این رفتار سلامتی تشویق کنند. همچنین، می‌توان از رسانه‌های اجتماعی، وبسایت‌ها، و ویدئوها برای ترویج استفاده از ماسک و اهمیت آن در جامعه استفاده کرد. سازمان‌ها، مراکز بهداشت و درمان، و سایر مؤثرترین می‌توانند به کمک رسانه‌های دیجیتال پیام‌های آموزشی، اطلاع‌رسانی، و ترغیبی را به جامعه ارسال کنند تا استفاده از ماسک به عنوان یک رفتار سلامتی در بین افراد بهبود یابد. استفاده از فضای مجازی می‌تواند به ارتقای آگاهی و آموزش جامعه درباره اهمیت استفاده از ماسک در کنترل انتشار ویروس‌ها کمک کند، همچنین می‌توان اطلاعات و پیام‌های مرتبط با استفاده از ماسک را در وبسایت‌ها، برنامه‌ها، و بفرهای تبلیغاتی معرفی کرد تا به مخاطبان اطلاعات کاملی درباره اهمیت استفاده از ماسک ارائه شود.

۳-۳. اطلاع رسانی

اطلاع رسانی نوعی استراتژی آموزشی و نوعی برنامه مداخله اجتماعی میباشد، که می‌کوشد وضعیت خاصی را که در حالت فعلی نامطلوب دانسته میشود تغییر دهد (۱۴۰۱، روحی، سعیده). هدف اصلی اطلاع رسانی ارتباط موثر و دقیق با گروه‌های هدف و انتقال اطلاعات کاربردی و مفید به آنهاست. امروزه باید از روش‌های جدید و مطابق روز برای اطلاع رسانی استفاده شود که از آن دست میتوان به شبکه‌های اجتماعی اشاره نمود، اصطلاح شبکه‌های اجتماعی را برای نخستین بار در سال ۱۹۵۴ Barnes مطرح کرد و از آن پس به سرعت به شیوه‌ای کلیدی در تحقیقات و مطالعات بدل گشت. به طور کلی شبکه‌های اجتماعی مجموعه‌ای است از نهادهای اجتماعی شامل مردم و سازمانها که به وسیله مجموعه‌های از روابط معنی دار اجتماعی به هم متصل اند و باهم در به اشتراک گذاشتن ارزشها تعامل دارند (معمار و همکاران، ۱۳۹۱)

اصطلاح "شبکه اجتماعی" به مجموعه‌ای از نهادها و ارتباطات اجتماعی اشاره دارد که به کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات، افراد و سازمان‌ها را با یکدیگر مرتبط می‌کند. در این شبکه‌ها، کاربران می‌توانند محتواها، ایده‌ها، اخبار و اطلاعات مختلف را با هم به اشتراک بگذارند، در ارتباط باشند و برای تبادل اطلاعات و تعامل اجتماعی با یکدیگر بهره‌برداری کنند. شبکه‌های اجتماعی همچنین به عنوان ابزارهای ارتباطی، بازاریابی، تبلیغات، و تبادل اطلاعات تجاری نیز استفاده می‌شوند. انواع مختلفی از شبکه‌های اجتماعی وجود دارند که با توجه به ویژگی‌ها، هدف، و کاربردهای خاص خود، جامعه‌ها و سازمان‌ها در آن‌ها فعالیت می‌کنند. دولت می‌تواند از طریق فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی پاسخ به سوالات و استفسارات مردم درباره کرونا و تدابیر پیشگیری ارائه دهد همچنین دولت می‌تواند از طریق فضای مجازی ادامه نتایج آزمایش‌ها، آمار و ارقام درباره شیوع کرونا، تعداد مرگ و میر، تعداد بستری شدگان و تعداد بهبودیافتگان را انتشار دهد. این اطلاعات می‌توانند از طریق وبسایت‌های رسمی، صفحات اجتماعی و کانال‌های رسمی دولت منتشر شوند. همچنین، دولت می‌تواند از طریق شبکه‌های اجتماعی و پلتفرم‌های مختلف، هشدارها و اعلان‌ها درباره تغییرات قوانین و مقررات، تدابیر جدید و تحولات مرتبط با کرونا را به مردم اطلاع رسانی کند و به افزایش سلامت آنها کمک کند. همچنین، تحمیل مسئولیت اخلاقی و اجتماعی بر کاربران فضای مجازی و تشویق به ارائه اطلاعات دقیق و موثق توسط منابع قابل اعتماد، نقش مهمی در بهبود وضعیت ارتباطات و اطلاع‌رسانی در فضای مجازی ایفا می‌کند.

۴. رفاهیت دیجیتال

رفاهیت دیجیتال به وضعیتی اشاره دارد که فرد یا جامعه بهره‌برداری کامل و متعادل از فناوری‌ها و امکانات دیجیتال در جهت ارتقای کیفیت زندگی، بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، و افزایش سطح رفاه و رضایت زندگی داشته باشند. رفاهیت دیجیتال به کاربرد هوشمندانه و اصولی از فناوری‌ها و امکانات دیجیتال به منظور بهبود کیفیت زندگی، افزایش رفاه و رضایت زندگی افراد و جوامع، و ایجاد توازن بین مزایا و چالش‌های مرتبط با فضای دیجیتال اکتساب می‌کند همچنین شامل مجموعه‌ای از عوامل است که بهبود کیفیت زندگی افراد و جوامع را ترویج می‌دهد. رفاهیت دیجیتال شامل بخش‌های مختلفی از جمله:

رفاهیت سلامت: این شامل امکانات سلامت الکترونیکی، بهره‌برداری از فناوری‌های پزشکی دیجیتال، اپلیکیشن‌ها و ابزارهای بهداشت و سلامت آنلاین است که بهبود سلامت و بهداشت افراد و جوامع را ترویج می‌دهد.

رفاهیت اقتصادی: شامل فرصت‌های اشتغال، امکانات تجاری آنلاین، دسترسی به بازارهای جهانی، کارآفرینی دیجیتال و امکانات مالی الکترونیکی است که به افزایش رفاه اقتصادی افراد و جوامع کمک می‌کند.

رفاهیت اجتماعی: این شامل ارتباطات اجتماعی آنلاین، شبکه‌های اجتماعی، فرصت‌های آموزش و یادگیری آنلاین، امکانات سلامت الکترونیکی، ارتباطات دولت الکترونیکی و امکانات مشارکت شهروندی الکترونیکی است که بهبود رفاه اجتماعی و ارتباطات بین افراد و جوامع را ترویج می‌دهد.

رفاهیت فرهنگی: این شامل دسترسی به منابع آموزشی و فرهنگی آنلاین، امکانات گردشگری و میراث فرهنگی آنلاین، و فرصت‌های فرهنگی و هنری دیجیتال است که به حفظ و ترویج فرهنگ و هویت فرهنگی جبهه جوامع مختلف کمک می‌کند. رفاهیت زمان و مکان: این شامل امکانات کار از راه دور، آموزش آنلاین، تجربه‌های خرید آنلاین، و امکانات سرگرمی و تفریح آنلاین است که به افزایش انعطاف‌پذیری زمانی و مکانی افراد و جوامع کمک می‌کند.

رفاهیت آموزشی: این جنبه شامل امکانات آموزش و یادگیری آنلاین، دسترسی به منابع آموزشی، و تبادل فرهنگ و ارزش‌ها در فضای دیجیتال است که به افزایش دسترسی به آموزش‌ها، تبادل دانش و تجربه، و تنوع فرهنگی کمک می‌کند.

رفاهیت امنیتی: این شامل امنیت داده‌ها، حریم خصوصی، امنیت فعالیت‌های آنلاین، و امکانات حفاظت امنیتی دیجیتال است که افزایش اعتماد افراد و جوامع به فضای دیجیتال را ترویج می‌دهد.

رفاهیت محیط زیست: این شامل امکانات مدیریت زیست محیطی، کاهش مصرف انرژی، امکانات حفاظت محیطی، و آگاهی زیست محیطی در فضای دیجیتال است که به افزایش آگاهی افراد و جوامع درباره مسائل محیط زیست، مدیریت پایدار منابع، و حفاظت از محیط زیست کمک می‌کند. در نتیجه، ارتقای فضای مجازی و رفاهیت دیجیتال جامعه نیازمند یک همکاری همه‌جانبه بین دولت، سازمان‌های بهداشتی، جامعه علمی، و کاربران فضای مجازی است. با توجه به تأثیر گسترده فضای مجازی بر زندگی اجتماعی و سلامت شهروندان، بهبود کیفیت اطلاع‌رسانی، ترویج اصول ارتباط امن و اطلاعات صحیح، افزایش سواد رسانه‌ای و دیجیتال جامعه، و تشویق به استفاده هوشمندانه و مسئولانه از فضای مجازی، اقدامات کلیدی برای ارتقای فضای مجازی و رفاهیت دیجیتال در دوران کرونا و بحران‌های آینده است.

۵. ارتقای فضای مجازی

برای ارتقای فضای مجازی به عنوان یک ابزار موثر در بهبود سلامت شهروندان، می‌توان اقدامات زیر را در نظر گرفت: ارتقاء زیرساخت‌های فنی: ایجاد و بهبود زیرساخت‌های فنی اینترنت، شبکه‌های ارتباطی و امنیت سایبری، برای افزایش سرعت، پایداری و امنیت ارتباطات در فضای مجازی ضروری است.

ارتقاء تکنولوژی‌ها و استانداردها: به‌روزرسانی و استفاده از تکنولوژی‌های نوین مانند هوش مصنوعی، اینترنت اشیا، واقعیت مجازی و افزایش استفاده از استانداردها و پروتکل‌های بین‌المللی در فضای مجازی جهت بهبود عملکرد و امنیت سامانه‌ها و

خدمات مجازی می تواند مزیت هایی را به همراه داشته باشد.

توسعه سامانه های سلامت: ایجاد و بهره برداری از سامانه های الکترونیکی در حوزه سلامت، مانند پرونده های الکترونیکی بیماران، ثبت و پیگیری واکسیناسیون، پیشگیری و کنترل بیماری ها، و ارائه خدمات سلامت از طریق فضای مجازی می تواند به بهبود نظام سلامت کشور کمک کند.

توسعه برنامه ها و اپلیکیشن ها: توسعه برنامه ها و اپلیکیشن های موبایل مرتبط با سلامت، می تواند به شهروندان کمک کند تا به سرعت و به صورت هوشمند اطلاعات و منابع آموزشی در زمینه بهداشت و سلامت را در دسترس داشته باشند. برنامه ها و اپلیکیشن های سلامت می توانند از ویژگی هایی نظیر رصد و پیگیری وضعیت سلامتی، ارائه راهنماها و پیشنهادات بهداشتی، ثبت اطلاعات پزشکی، ارتباط با پزشکان و تخصصی های بهداشتی، و همچنین امکان ارسال هشدارها و اطلاعیه های بهداشتی به کاربران برخوردار باشند. همچنین ایجاد و توسعه سرویس های آنلاین جهت ارائه خدمات سلامت به شکل الکترونیکی مانند مشاوره پزشکی آنلاین، تله پزشکی، نوبت دهی آنلاین، ارسال داروها به صورت آنلاین و ... می تواند فرایند ارتقای سلامت جامعه را تسریع و سهولت میبخشد.

۶. آموزش آنلاین

استفاده از آموزش آنلاین در مدارس و دانشگاه ها می تواند تأثیرات مثبتی بر سلامت شهروندان داشته باشد. استفاده از آموزش آنلاین در مدارس و دانشگاه ها می تواند به کاهش انتقال بیماری ها، به خصوص بیماری های عفونی مانند ویروس ها و باکتری ها، کمک کند. زیرا دانش آموزان و دانشجویان نیازی به حضور حضوری در محیط های آموزشی نخواهند داشت و بنابراین ریسک انتقال بیماری ها کاهش می یابد. همچنین آموزش آنلاین می تواند به دانش آموزان و دانشجویان امکان بدهد تا در محیطی آرام و راحت به یادگیری بپردازند. عدم نیاز به تردد روزانه به مدرسه یا دانشگاه، کاهش استرس های مرتبط با کرونا ویروس، راحتی و آسایش در زمان آموزش را ممکن می سازد. آموزش آنلاین می تواند به دانش آموزان و دانشجویان دسترسی به منابع آموزشی بیشتر و به روزرسانی شده را می دهد این امر می تواند کیفیت آموزش و یادگیری را ارتقا دهد و در نتیجه به بهبود سلامت عقلی و ذهنی دانش آموزان و دانشجویان کمک کند. همچنین می تواند باعث افزایش تکنولوژی های آموزشی و ابزارهای دیجیتال در فرآیند آموزش گردد و به بهره برداری بهتر از ابزارها و تکنولوژی های آموزشی برای انتقال دانش و ارتقای تجربه آموزشی کمک کند به طور کلی، استفاده از آموزش آنلاین در مدارس و دانشگاه ها می تواند باعث بهبود سلامت شهروندان در جوامع مختلف شود، از جمله کاهش انتقال بیماری ها، افزایش راحتی و آسایش، افزایش انعطاف پذیری در زمان و مکان، توسعه مهارت های دیجیتال، بهره برداری از منابع آموزشی آنلاین، افزایش ارتباطات و همکاری آنلاین، افزایش دسترسی به آموزش کیفی و به روز، و کاهش هزینه های آموزشی. با این حال، برای بهره برداری کامل و بهینه از آموزش آنلاین و حفظ سلامت شهروندان، نیاز به رعایت استانداردها و راهنماهای بهداشتی و امنیتی مرتبط با آموزش آنلاین و تکنولوژی های دیجیتال است. همچنین، اهمیت ارتقاء تجربه آموزشی آنلاین و ایجاد بسترهای آموزشی با کیفیت و مناسب نیز لازم است تا این فرآیند برای سلامت شهروندان بهره برداری موثری داشته باشد. بنابراین، استفاده از آموزش آنلاین در مدارس و دانشگاه ها می تواند به بهبود سلامت شهروندان کمک کند اما نیاز به رعایت استانداردها و راهنماهای بهداشتی، امنیتی و ایجاد بسترهای آموزشی با کیفیت دارد تا بتواند بهره برداری موثری داشته باشد.

۶-۱. سلامت روان

استفاده از فضای مجازی در کنار امکانات و فرصت های آن، می تواند تأثیرات متنوعی بر سلامت روان دانش آموزان داشته باشد. در شرایط کرونا که بسیاری از دانش آموزان تحصیلات خود را به صورت آنلاین ادامه دادند، این تأثیرات به خصوصی را به همراه داشته است در ادامه به برخی از تأثیرات مثبت و منفی فضای مجازی بر سلامت روان دانش آموزان در شرایط کرونا اشاره می کنیم:

۱-۶-۱. تاثیرات مثبت

۱. فضای مجازی به دانش‌آموزان امکان برقراری ارتباطات اجتماعی با دوستان، همکلاسی‌ها و اساتید را می‌دهد که می‌تواند در کاهش احساس انزوا و ایجاد ارتباطات اجتماعی مفید و سازنده در زمان‌های پاندمی موثر باشد. این امر می‌تواند به افزایش رفاه روانی و احساس ارتباط اجتماعی در دوران کرونا کمک کند.
۲. امکانات تفریحی و سرگرمی: فضای مجازی به دانش‌آموزان امکانات تفریحی و سرگرمی را می‌دهد، که می‌تواند در کاهش خستگی و استرس ناشی از شرایط پاندمی و ایجاد فعالیت‌های تفریحی و خلاقانه در خانه موثر باشد.

۱-۶-۲. تاثیرات منفی

۱. افزایش میزان صرف وقت آنلاین: در شرایط پاندمی، بیشترین فعالیت‌ها و ارتباطات دانش‌آموزان به صورت آنلاین و از طریق فضای مجازی انجام می‌شود. این ممکن است باعث افزایش میزان صرف وقت آنلاین و افزایش وابستگی به فضای مجازی شود که می‌تواند منجر به کاهش وقت مختص شده برای فعالیت‌های غیرمجازی مانند ورزش، تفریح، و تعاملات اجتماعی خارج از فضای مجازی گردد.
۲. اطلاعات غلط و گمراه‌کننده: در فضای مجازی، انتشار اطلاعات غلط و گمراه‌کننده درباره کرونا و پاندمی می‌تواند باعث ترس، وحشت و اضطراب در دانش‌آموزان شود. این اطلاعات ممکن است از طریق شبکه‌های اجتماعی، پیام‌های اینترنتی یا گروه‌های مجازی منتشر شوند و تأثیر منفی بر سلامت روان دانش‌آموزان داشته باشد.
۳. افزایش استرس و اضطراب: فضای مجازی ممکن است با انتشار اخبار و اطلاعات منفی درباره کرونا و پاندمی، استرس و اضطراب در دانش‌آموزان افزایش دهد. بیشترین تمرکز رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی بر روی جنبه‌های منفی و ترسناک این پدیده می‌تواند اثرات منفی بر سلامت روان دانش‌آموزان را تشدید کند. این ممکن است منجر به اندازه‌گیری نادرست و خطرناک وضعیت کرونا و پاندمی شود و در نتیجه باعث افزایش استرس و اضطراب در دانش‌آموزان شود.
۴. افزایش فشار اجتماعی و رقابت: فضای مجازی ممکن است با افزایش فشار اجتماعی و رقابت بین دانش‌آموزان همراه باشد. معیارهای غیرواقعی از عملکرد، ظاهر و تحصیلات در فضای مجازی می‌تواند باعث ایجاد استرس و اضطراب در دانش‌آموزان شود و سلامت روان آن‌ها را تهدید کند.
۵. از بین رفتن تعاملات اجتماعی حضوری: فضای مجازی می‌تواند باعث کاهش تعاملات اجتماعی حضوری دانش‌آموزان شود. این ممکن است باعث افزایش احساس تنهایی، انزوا و افزایش نگرانی‌ها و اضطراب‌ها در دانش‌آموزان شود.
۶. وابستگی به فضای مجازی: در شرایط کرونا و استفاده بیش از حد از فضای مجازی، برخی از دانش‌آموزان ممکن است به طور غیرسالم وابستگی به این فضا پیدا کنند و برای فرار از واقعیت‌های روزمره واقعی خود، به فضای مجازی پناه ببرند. این وابستگی ممکن است به کاهش کارایی تحصیلی، اختلالات خواب، افزایش اضطراب و افسردگی منجر شود.
۷. افزایش دسترسی دانش‌آموزان به فضای مجازی و درگیر شدن با محتوای نامناسب: این مورد نیز باعث درگیر شدن ذهن و روان دانش‌آموزان با مسائل نامناسب سن آنها می‌شود و باعث استرس، اضطراب، افسردگی و اختلالات شخصیتی می‌شود. استفاده از فضای مجازی در کنار مزایا و امکانات آن، ممکن است تأثیرات منفی زیادی بر روان دانش‌آموزان داشته است. به منظور حفظ سلامت روان دانش‌آموزان، می‌توان از راه‌های زیر در استفاده از فضای مجازی در شرایط کرونا اقدام کرد:
 ۱. آموزش مهارت‌های دیجیتال: آموزش مهارت‌های ارزشمندی مانند تفکر انتقادی، ارزیابی منابع آنلاین، امنیت دیجیتال و حفظ حریم خصوصی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا به طور مسئولانه و هوشمندانه از فضای مجازی استفاده کنند.
 ۲. کنترل زمان استفاده از دستگاه‌های الکترونیکی: تنظیم محدودیت‌های زمانی برای استفاده از تلفن همراه، تبلت و کامپیوتر، به والدین و مسئولین آموزشی کمک می‌کند تا زمان استفاده دانش‌آموزان از فضای مجازی را کنترل کرده و از بیش‌استفاده جلوگیری کنند.
 ۳. ارتباط والدین با دانش‌آموزان: حفظ ارتباط والدین با دانش‌آموزان و بررسی محتواهای مصرفی آن‌ها در فضای مجازی، امکان

- شناسایی مشکلات و اختلالات محتمل برای سلامت روانی دانش‌آموزان را فراهم می‌کند.
۴. پیشگیری از انتشار اخبار نامعتبر: تشویق دانش‌آموزان به بررسی منابع معتبر و تأیید اخبار قبل از انتشار آن‌ها در فضای مجازی، می‌تواند از شیوع اخبار نامعتبر و ترس‌انگیز جلوگیری کند
۵. ارائه فضای آموزشی متعادل: ارائه یک فضای آموزشی متعادل با تنوع منابع آموزشی، فعالیت‌های آموزشی تعاملی و زمان معقول برای استراحت و تفریح، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا از تنوع فعالیت‌ها در فضای مجازی بهره‌برداری کنند و از خستگی و اشیاعی در استفاده از فضای مجازی جلوگیری کند.

بحث و نتیجه گیری

به طور کلی، استفاده از فضای مجازی به عنوان یک ابزار ارتباطی و اطلاع‌رسانی در دوران کرونا و سایر بحران‌ها، تاثیر مهمی بر سلامت شهروندان داشته است. این ابزار می‌تواند با ارائه اطلاعات دقیق و صحیح از منابع معتبر، آگاهی جامعه را افزایش داده، ابهامات را برطرف کرده و رفتارهای بهداشتی را ترویج کند. همچنین، همکاری‌های میان دولت، سازمان‌های بهداشتی و مراکز علمی در ارائه اطلاعات علمی و به‌روز، توانسته است به تقویت سلامت جامعه و کاهش شیوع بیماری‌ها کمک کند.

همچنین، فضای مجازی فرصت‌هایی برای ارتباطات اجتماعی، و ترویج رفاهیت دیجیتال نیز فراهم می‌کند که تاثیر مستقیم بر سلامت شهروندان دارد. با توجه به اهمیت این فضا در زندگی امروزی، ارتقای فضای مجازی و رفاهیت دیجیتال جامعه از اهمیت بالایی برخوردار است. برای این منظور، آموزش و اطلاع‌رسانی جامعه درباره اصول استفاده امن و اطلاعات صحیح در فضای مجازی و تشویق به استفاده هوشمندانه از این فضا، از اولویت‌ها است. همچنین در بحث آموزش آنلاین دانش‌آموزان در دوران کرونا، فضای مجازی تاثیر مثبتی در حفظ سلامت جسمی آنها ایفا کرد ولی در بحث سلامت روانی دانش‌آموزان تاثیرات منفی چشمگیری وجود داشت که با ارائه راه کارها می‌توان آنها را کاهش داد. در این مقاله، اثرات فضای مجازی بر سلامت روان و فیزیکی شهروندان در دوران کرونا مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که استفاده از فضای مجازی در کاهش اضطراب و نگرانی مردم درباره وضعیت کرونا، افزایش شناخت و دانش عمومی مردم درباره این بیماری و همچنین حمایت اجتماعی برای شهروندان موثر است. همچنین، از طریق فضای مجازی می‌توان به سرعت و به صورت گسترده‌تر اطلاعات و آموزش‌های لازم درباره پیشگیری و مقابله با کرونا را به مردم ارائه داد. با توجه به نتایج این مطالعه، توصیه می‌شود که در برنامه‌ریزی برای مقابله با شیوع بیماری کرونا، از فضای مجازی به عنوان یک ابزار موثر برای آموزش و اطلاع‌رسانی به مردم استفاده شود. همچنین، برای بهبود سلامت روان و فیزیکی شهروندان، می‌توان از فضای مجازی به عنوان یک منبع حمایت اجتماعی و ارتباطات اجتماعی استفاده کرد. در نتیجه، افزایش دسترسی و استفاده مردم از فضای مجازی، به عنوان یک راه حل موثر برای مدیریت بیماری کرونا و افزایش سلامت شهروندان پیشنهاد می‌شود.

منابع

۱. روحی، سعیده، ۱۴۰۱، بررسی استفاده از رسانه های مجازی در بهبود بهداشت محیط، دوازدهمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران
۲. علی زارعی ، ۱۴۰۰ ، تاثیر کرونا بر آموزش ، سیزدهمین همایش ملی آموزش
۳. عباس‌زاده، حسین، سادات رحیمی، رویا، رجبی، فریبرز، جعفری، زهرا. (۲۰۲۰). ارزیابی اثربخشی آموزش الکترونیکی بهداشت دست بر کاهش عفونت‌های ناشی از ویروس کرونا (کووید-۱۹) در کارکنان مراکز درمانی. مجله بهداشت و توسعه، ۹(۴)، ۳۵۱-۳۳۹
۴. شهنوازی، سمیرا، ۱۴۰۱، ارتباط دانش آموزان با فضای مجازی در ایام کرونا، اولین کنفرانس ملی یافته های نوین در مدیریت، روان شناسی و حسابداری، تهران
۵. صادقی، هدیه، ۱۴۰۰، فرصت ها و چالشها تدریس در فضای مجازی در دوران کرونا، اولین کنفرانس بین المللی تحقیقات پیشرفته

در مدیریت و علوم انسانی

۶. حبیبی، لیلا و فرپور، حمیدرضا، ۱۳۹۴، نقش رسانه های اجتماعی در ارتباطات سلامت، دومین همایش بین المللی مدیریت رسانه
۷. دهقانی، آرزو و نیکوکاران، محمدحسین و ملک ثابت، سمانه السادات و نیکوکاران، محمدحسین، ۱۳۹۵، نقش رسانه ها در مقابله با ورود جنگ نرم به حوزه سلامت با تکیه بر فضای مجازی، کنفرانس پدافند غیرعامل و توسعه پایدار
۸. معمار، ث.، عدلی پور، خاکسار، ف. (۱۳۹۱) شبکه های اجتماعی مجازی و بحران هویت) با تأکید بر بحران هویتی ایران. (مجله مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، دوره ۱، شماره ۴). صص ۱۷۶-۱۵۵.
۹. سمواتی، ح.ر. و طاووسی، م.ج.، (۱۳۹۳) آموزش مصرف بهینه انرژی و ترویج فرهنگ استفاده از انرژی های نو و تجدید پذیر. کنفرانس ملی بهینه سازی مصرف انرژی در علوم و مهندسی.
۱۰. شاه احمد قاسمی، ز. و دهقانی، م.، (۱۳۹۴) بررسی نقش شبکه های اجتماعی مجازی در فرآیند یادگیری دانشجویان. همایش ملی شبکه های اجتماعی مجازی بستر برای آموزش و یادگیری.
۱۱. آینه، معصومه، و حسین پور، مهدی. (۱۴۰۰). بررسی تاثیر عوامل موثر در استفاده از رسانه های اجتماعی بر ارتقای سطح سواد سلامت الکترونیک شهروندان در بحران ها. انفورماتیک سلامت و زیست پزشکی، ۸(۱)، ۹۳-۸۴
۱۲. Liu, S., Yang, L., Zhang, C., Xiang, Y.T., Liu, Z., Hu, S., & Zhang, B. (2020). Online mental health services in China during the COVID-19 outbreak. *The Lancet Psychiatry*, 7(4), e17-e18.
۱۳. G Brooks, S.K., Webster, R.K., Smith, L.E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G.J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395(10227), 912-920
۱۴. Rupp, M.A., Michaelis, J.R., McConnell, D.S., & Smither, J.A. (2020). Virtual reality exposure therapy as a treatment for posttraumatic stress disorder in military personnel and veterans. *Frontiers in Psychology*, 11, 298.
۱۵. Zhang, M.W.B., Ho, R.C.M., & Ho, C.S. (2020). Virtual reality applications for stress management training in healthcare providers: A systematic review. *Journal of Medical Internet Research*, 22(3), e16674.
۱۶. Perez-Ara, M.A., & Lee, E.S. (2020). The effects of virtual reality on mental health: A literature review. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 23(2), 71-85.

The Virtual Space & Health of Citizens During the COVID-19 Pandemic

Fereshteh Gharaje Daghi

M.A Student in Private Law, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran
fereshtegharajedaghi@gmail.com

Abstract

With the increasing advancement of virtual space and information technology, its effects on human behaviors and habits in various social, economic, cultural, and health fields have become more profound and complex. One area that has been significantly impacted by virtual space is health and wellness. Social media networks have acted as a communication bridge between individuals and educational and healthcare centers, reshaping human relationships online, and playing a crucial and prominent role in maintaining the health and well-being of citizens, students, and learners, as well as an effective communication and educational tool for promoting health and continuing the process of learning and social interaction among individuals. The aim of this study is to investigate the application of virtual space, challenges, and opportunities related to utilizing virtual space in the field of health and hygiene. Dissemination of inaccurate and false information, reduction of public trust, the need for critical thinking and selection among various information and sources, and attention to the needs of different groups are some of the challenges associated with the use of virtual space in the field of health and hygiene that are addressed. The present research is a descriptive-analytical review conducted through document studies, focusing on the impact of virtual space on the health of citizens, considering the prevalence of the COVID-19 crisis.

Keywords: Corona, Virtual Space, Health, Citizen.